

Romu mediatoru darba izvērtējums.

Kopsavilkums par romu mediatoru pieredzes apmaiņas seminārā izteiktajiem priekšlikumiem un ieteikumiem romu mediatoru darbības attīstībai.

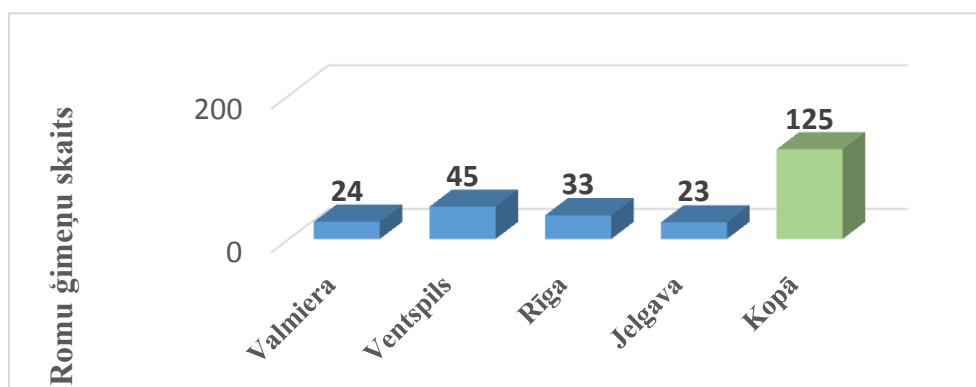
Projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” ietvaros strādāja četri romu mediatori – Ināra Kozlovskā Jelgavā, Malda Avramenko – Ventspilī, Vija Korenovska Valmierā un Marta Paņko – Rīgā.

Apkopojot romu mediatoru paveikto laika posmā no 2018.gada 1.oktobra līdz 2019.gada 30.aprīlim, tika analizētas 28 mediatoru darba atskaides, 15 pašvaldības darbinieku aptaujas anketas un romu mediatoru darba pašvērtējums, ko viņi sniedza, atbildot uz intervijas jautājumiem.

Romu mediatoru paveiktais

Romu mediatoru darba atskaitēs un intervijās ir norādījuši to ģimeņu skaitu, ar kuriem ir strādājuši. Kopumā tās ir 125 ģimenes (1. attēls), kas ir vairāk nekā divas reizes, salīdzinot ar projektā plānoto. Salīdzinot ar iepriekšējo projekta posmu „Latvijas reformu platforma II: dialogs, līdzdalība un savstarpējā mācīšanās”, Valmierā un Jelgavā mediatora palīdzība ir bijusi nepieciešama trīs ģimenēm mazāk. Šis rādītājs liecina par to, ka mērķtiecīga un ilgstoša darba rezultātā romu ģimenes iemācās pašas risināt problēmas, ar ko saskaras un tām nav nepieciešama romu mediatora palīdzība.

1. attēls. Romu ģimeņu skaits, ar kurām strādājuši romu mediatori no 1.10.2018. līdz 30.04.2019.

Romu mediatoras Ināras Kozlovskas (Jelgava) galvenās darba jomas ir izglītība, integrācija un kultūras jautājumi, neizslēdzot atsevišķus gadījumus, kad mediatoram jāpalīdz citās jomās. Par sarežģītāko Ināra uzskata darbā iekārtošanās un dzīvokļu jautājumus, kas ir aktuāli daudziem romiem. Kā īpaša darba forma jāmin vasaras nometnes bērniem, kas ļauj vairāk iepazīt vienu otru, romu kultūru, sadraudzēties, mācīties. Inārai ir izveidojusies laba, sekmīga sadarbība ar Jelgavas pilsētas Sociālo pārvaldi, probācijas dienestu un Jelgavas

pilsētas domes administrācijas Sabiedrības integrācijas pārvaldi. Ciešā sadarbība ar šo iestāžu un 4. pamatskolas skolotāju palīgu – romu dod iespēju veidot kompleksu pieeju problēmjautājumu risināšanā. Kā mediatora darba rezultātu un ieguvumu jāmin iniciatīva arī romu puses, kas sāk parādīties arvien vairāk. Romi kļūst atsaucīgāki pilsētas pasākumos, starpkultūru saskarsmē un sadarbībā. Vēl Ināras darba uzskaites dokumentos minēti:

- Skolas kavējuma iemeslu noskaidrošana, ģimeņu apmeklējumi, veidota sadarbība ar skolotājiem, izglītības iestāžu administrāciju, sociālajiem pedagogiem, noskaidrots romu bērnu viedoklis par dažādiem jautājumiem, risinātas konfliktsituācijas, piemēram, par emocionālo vardarbību;
- Romu faktiskās dzīves vietas noskaidrošana;
- Romu bērnu iesaistes veicināšana projektā “Pumpurs”;
- Skaidrojums ģimenēm par dažādu dokumentu saņemšanas iespējām, nepieciešamajiem dokumentiem;
- Dalība sabiedrības integrācijas pasākumos un to organizēšana – konkursi, pasākumi, vasaras nometne;
- Rotaļlietu bibliotēkas “Ringla” popularizēšana un darbības nodrošināšana;
- Piedāvājuma noskaidrošana neformālajai izglītībai;
- Romu kultūras popularizēšana, romu pārstāvniecība Jelgavas nacionālo kultūras biedrību asociācijā;
- Sazināšanās ar ārzemēs dzīvojošām romu ģimenēm, kuras vēlas atgriezties Jelgavā;
- Jelgavas romu informēšana, iesaiste un motivēšana piedalīties Jelgavas pilsētas kultūras pasākumos, pilsoniskās sabiedrības aktivitātēs un konkursos;
- Mediatora labās prakses popularizēšana (Žurnāls “Ieva”, “Jelgavas Vēstnesis”, sadarbība bakalaura darba izstrādei).

Romu mediatores Maldas Avramenko (Ventspils) galvenie darba virzieni – izglītība, veselība, mājokļu jautājums. Par grūtāko mediatora darba jomu Malda uzskata mājokļu jautājumu risināšanu, parādu par dzīvokli, komunālajiem maksājumiem kārtošanu. Neskatoties uz grūtībām, vairākas romu ģimenes ir uzņemtas dzīvokļu rindā un vairākas ir arī saņēmušas dzīvokļus.

Mediatorai ir izveidojusies sekmīga sadarbība ar pašvaldību, sociālajiem pedagogiem skolās un ar sociālo dienestu, kur Malda darbojas arī kā ģimenes asistents tām ģimenēm, kurām nepieciešams atbalsts. Īpaši jāatzīmē sadarbība ar Valsts Infektoloģijas centru, jo romu vidū ir HIV inficētas personas, īpašas rūpes – HIV inficēti bērni. Ģimenes problēmgadījumos mediatora darba rezultātā sadarbībā ar bāriņtiesu, bērni ir nevis bērnu namā, bet audžuģimenē. Maldas darba atskaitēs minēti:

- Regulāras tikšanās ar skolu administrāciju, sociālajiem pedagogiem, skolotājiem, skolās pārrunas par iekšējās kārtības noteikumu ievērošanu, skolas apmeklējumu, cieņas, iecietības un tolerances jautājumiem skolēnu savstarpējai saskarsmei, konfliktsituāciju risināšana.

- Regulāras tikšanās ar Ventspils domes priekšsēdētāja vietnieku darba atskaitei un turpmākai plānošanai.
- Sadarbība ar Dzīvokļu nodaļas darbiniekiem par dzīves apstākļu uzlabošanu trūcīgām ģimenēm īres parādu restrukturizācija.
- Darbā iekārtošanās jautājumi NVA.
- Sadarbība ar sociālo pārvaldi, Valsts policijas nepilngadīgo lietu inspektori, tiesu izpildītājiem.
- Dalība domes administratīvās komisijas sēdēs.
- Atbalsts dokumentu kārtošanā.
- Sadarbība ar biedrību “Sarkanais Krusts”.
- Sadarbība ar Izglītības pārvaldi bērnu dzīves vietas noskaidrošanai, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē.
- Rīgas Infektoloģijas centra apmeklējumi romu bērnu diagnostikai un ārstēšanai.
- Labās mediatora darba prakses popularizēšana, sadarbība ar Jelgavas romu mediatoru un pašvaldības pārstāvjiem.

Romu mediatore Marta Paņko (Rīga).

Rīgas mediatora darbība vērsta uz sadarbību ar ģimenēm un tām nepieciešamā atbalsta nodrošināšanu. Darbu apgrūrina tiešas komunikācijas un sadarbības trūkums ar Rīgas Sociālo dienestu. Neskatoties uz šo situāciju, Martas darba pozitīvais rezultāts – vairākiem romiem ar mediatora palīdzību ir izdevies uzsākt darba attiecības, ir konkrēto problēmu risinājumi.

Apkopojot ikmēneša darba uzskaites dokumentus, Martas kā mediatora paveiktais ir:

- Sadarbība ar pirmsskolu pedagogiem un skolu sociālajiem pedagogiem, noskaidrojot jautājumus par romu bērnu kavējumiem, uzvedību, higiēnu, risinot konfliktsituācijas.
- Sadarbība ar probācijas dienestu un policiju.
- Romu jauniešu uzrunāšana iesaistei projektā “Proti un Dari”.
- Sadarbība un palīdzība romu ģimenēm:
 - darbā iekārtošanās jautājumos
 - pabalstu, bezdarbnieka statusa, invaliditātes un citu dokumentu kārtošanas jautājumos,
 - īres parādu segšanas iespēju meklēšanā,
 - asistenta nodrošināšanai;
 - pārtikas paku, humanitārās palīdzības saņemšanai,
 - dalība tiesas sēdēs kā tulkam uz un no romu valodas;
 - palīdzība nokļūšanai pie ārsta.

Romu mediators Vija Korenovska (Valmiera).

Valmieras mediatora uzmanības lokā vairāk ir ar izglītību un mājokļiem saistītie jautājumi. Romu ģimeņu skaits pilsētā nav liels, Vija strādā arī ar tiem romiem, kuri dzīvo Valmieras apkārtnē. Arī Valmieras pašvaldībā dzīvokļu piešķiršana ir visproblemātiskākais jautājums, neskatoties uz to, ka ar pašvaldību mediatoram ir izveidojusies sekmīga sadarbība. Vija ir izteikusi vēlēšanos dalību projektā pārtraukt veselības un cienījamā vecuma dēļ, tāpēc Valmierā ir mediatora darba turpinātājs, kuram ir atbalsts no vietējiem romiem.

Valmieras mediatora darbības atskaitēs minēta:

- Sadarbība ar Izglītības pārvaldi, izglītības iestādēm, pirmsskolas izglītības iestāžu un skolu apmeklējumi par mācību kavējumiem un bērnu higiēnas jautājumiem;
- Sadarbība ar Valmieras Sociālo pārvaldi, bāriņtiesu,
- Sadarbība ar romu ģimenēm
 - dokumentu noformēšanai
 - dzīvokļu jautājumu risināšanai, malkas iegādei;
 - kārtības un tīrības uzturēšanai;
 - sabiedriskās kārtības noteikumu ievērošanai;
 - Informēšanai par ārpusstundu pasākumiem izglītības iestādēs, piedalīšanās iespējām;
- Sadarbība ar biedrību „Sarkanais Krusts”;
- Sadarbība ar pašvaldības policiju;
- Dalība Valmieras pašvaldības sēdēs.

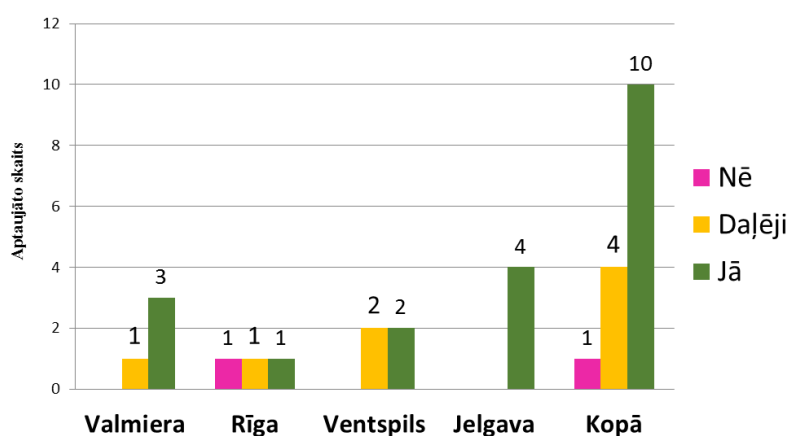
Pašvaldības darbinieku aptauju kopsavilkums

Lai saņemtu romu mediatora darba novērtējumu no sadarbības partneriem, kuri tiešā veidā sadarbojušies ar romu mediatoriem, tika veikta pašvaldības iestāžu darbinieku anketēšana. Anketas tika nosūtītas elektroniski tiem pašvaldības iestāžu darbiniekiem Jelgavā, Ventspilī, Valmierā un Rīgā, kurus paši romu mediatori norādīja kā cilvēkus, kuri pārzina mediatora veikumu sava darba jomā (piemēram, izglītība, sociālais darbs, nodarbinātība utt.). Anketās nebija jānorāda anketas aizpildītāja personas dati.

Tika izsūtītas 20 anketas, saņemtas 15 (par Martas Paņko darbu – trīs anketas, par pārējo mediatoru darbu – pa četrām).

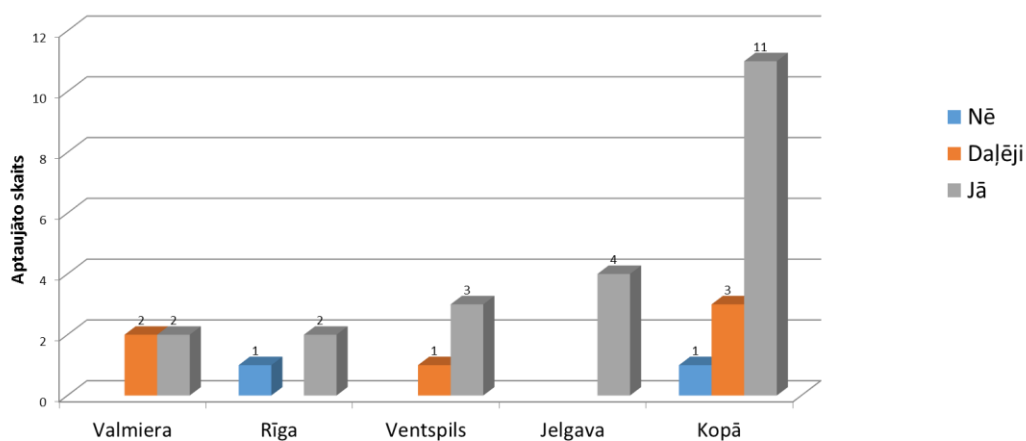
Uz jautājumu **“Vai Jums ir pieejama informācija par mediatora darbību jūsu pilsētā un attiecīgajā darbības jomā?”** visās anketās no Jelgavas, Valmieras un Ventspils bija apstiprinoša atbilde, no Rīgas – tikai divās anketās šī atbilde bija pozitīva. Romu mediatora Rīgā Martas Paņko darba izvērtējumu un darba rezultātu analīzi kavē ne vienmēr korekti veidota informācija darba atskaitēs, jo tiek norādīts sadarbības fakts un iestādes vadība kā kontaktpersona, bet faktiski sadarbība ir notikusi ar iestādes personālu bez saskaņošanas ar administrāciju, tāpēc atskaitēs uzrādītā persona par sadarbības faktu nav informēta. Līdz ar to atbildē uz jautājumu par sadarbības sekmēšanu starp romu ģimenēm un valsts pārvaldes/pašvaldības iestāžu darbiniekiem (2. att.) romu mediatora darbs Rīgā vienā anketā novērtēts kā nesekmīgs. Jelgavas romu mediatora darbs šajā jautājumā novērtēts ļoti labi, pārējās anketās vērtējums ir pozitīvs.

2.attēls. Vai romu mediators ir uzlabojis saziņu starp romu ģimenēm un valsts pārvaldes/pašvaldības iestāžu darbiniekiem?

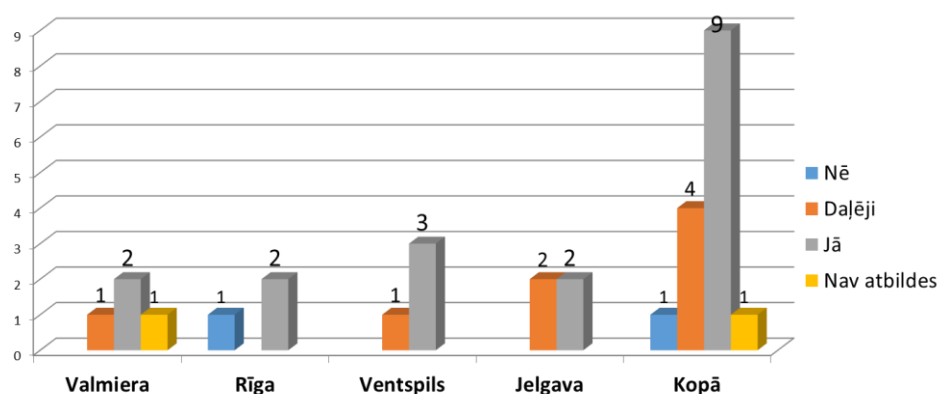
Vispozitīvāk darbs romu vajadzību apzināšanā un vietējās pašvaldības pārstāvju informēšanā par tām (3.att.) tiek vērtēts Jelgavā (visas apstiprinošas atbildes), iespēju robežās šo uzdevumu veic arī Ventspilī un Valmierā (attiecīgi viens un divi vērtējumi “daļēji”, Rīgā ir izaugsmes iespējas, attīstot mediators darbu šajā jautājumā, lai mainītu vienu noliedzošo vērtējumu. Kopumā 73% no aptaujātajiem uzskata, ka šo sava darba uzdevumu mediatori ir veikuši pilnībā, 20% - daļēji.

3.attēls. Romu situācijas apzināšana un ziņošana vietējās pašvaldības pārstāvjiem par romu aktuālākajām vajadzībām un problemātiskajiem jautājumiem

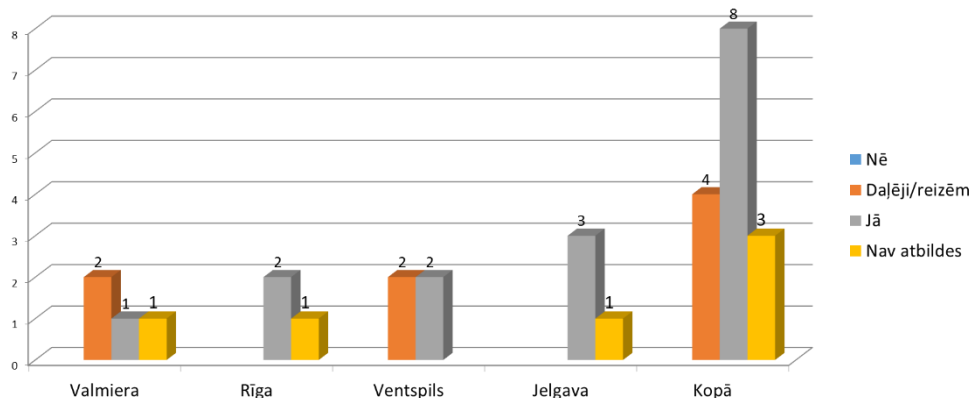
Par piekļuves pakalpojumiem veicināšanu (4.att.) aptaujātie domā līdzīgi kā par iepriekšējo jautājumu, tikai šajā gadījumā ir viena anketa bez atbildes.

4. attēls. Romu piekļuves veicināšana pašvaldības pakalpojumiem

Anketās no Rīgas pašvaldības darbiniekiem ir viens negatīvs vērtējums, gandrīz 87% aptaujāto romu mediatora darbu romu piekļuves sekmēšanā pašvaldības pakalpojumiem vērtē apstiprinoši vai kā daļēju. Vissekmīgāk šis darbs, pēc pašvaldības darbinieku domām, norit Ventspilī, tam seko Jelgava.

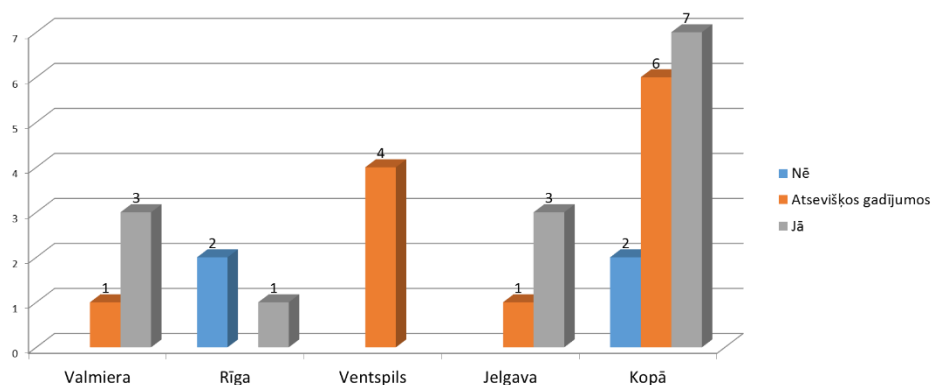
5.attēls. Vai romu mediators ir saskaņojis savu rīcību ar pilsētas pašvaldības iestādēm un/vai valsts aģentūrām vietējā līmenī?

Sekmīga sadarbība nav iespējama bez kopīgas darba plānošanas un vienotas darbības stratēģijas (5. att.). Lai gan šajā jautājumā neparādās negatīvi, noliedzoši vērtējumi, visu pašvaldību anketu vidū, izņemot Ventspili, ir anketa, kurā nav atbildes. Tas vedina domāt, ka šim respondentam nav informācijas šajā jautājumā un atkal ir iespēja mediatora darba pilnveidei.

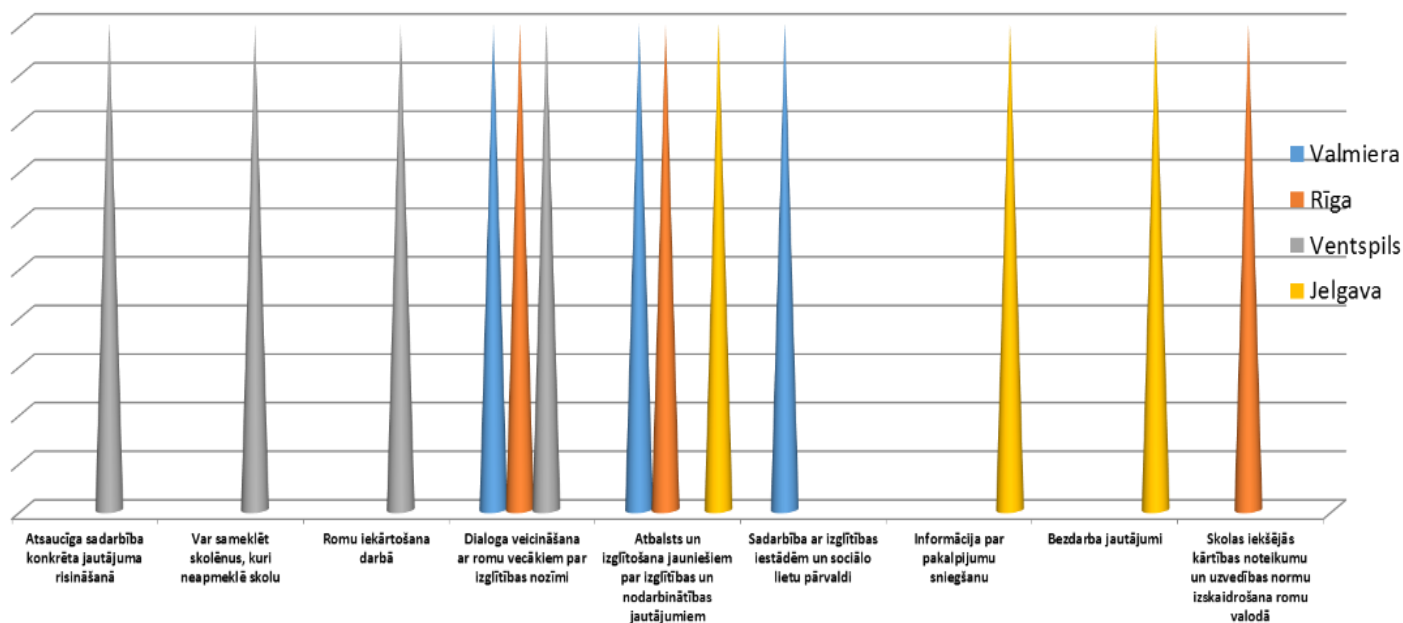
Vēl lielākas iespējas izaugsmei ir romu mediatora iesaistīšanā kopīgai darba izvērtēšanai un turpmākā darba plānošanai no pašvaldības darbinieku puses (6.att.), ne tikai gaidot informāciju no romu mediatora. Kopumā šo iespēju pastāvīgi izmanto mazāk kā puse respondentu, daļēji – 40%, bet Rīgā divās anketās minēts, ka kopīgs darbs ar romu mediatoru izvērtēšanai un plānošanai nenotiek. Ir mazproduktīvi gaidīt tikai iniciatīvu no romu mediatora puses, nevēloties iesaistīties un kopīgi risināt sasāpējušos jautājumus.

6.attēls. Vai esat aicinājuši romu mediatoru kopīgai darba izvērtēšanai, tālākai plānošanai Jūsu darba jomā?

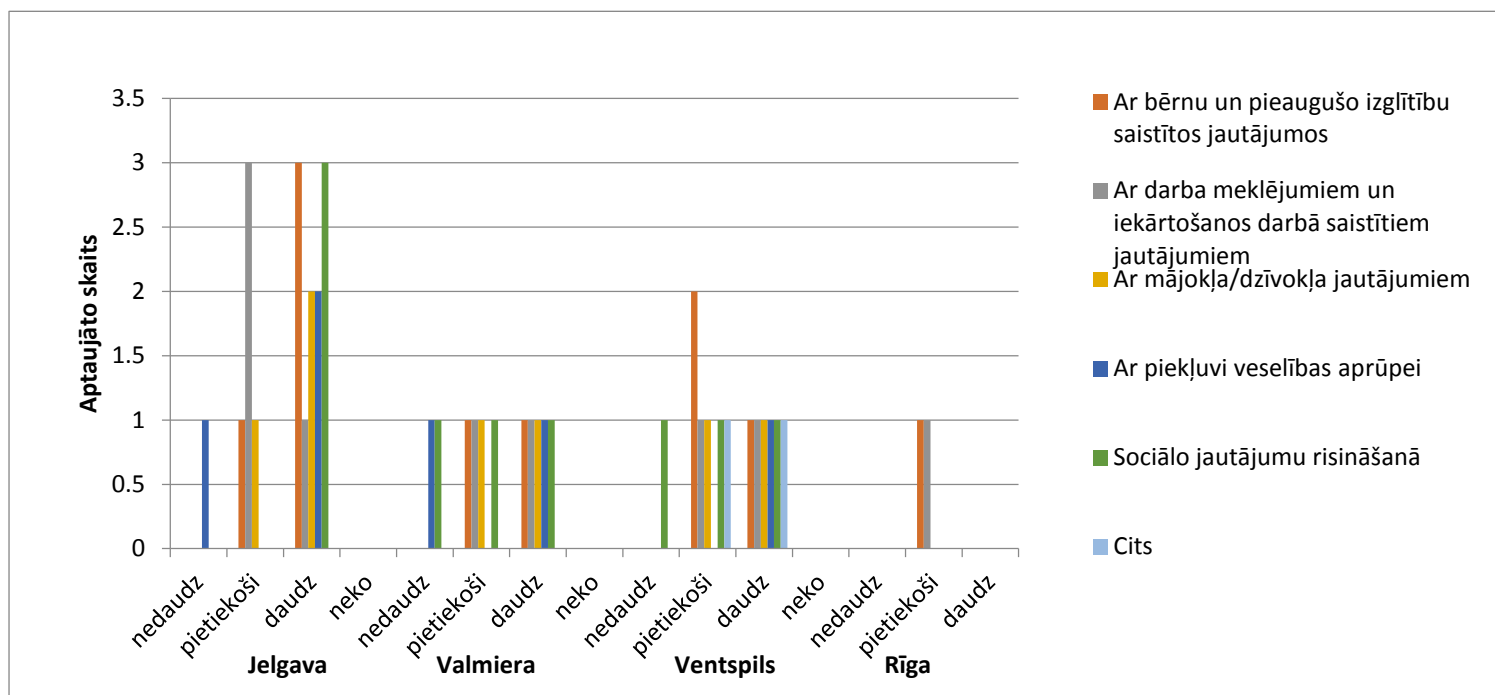
Par svarīgāko romu mediatoru veikumu (7.att.) visās pašvaldībās, kur strādā mediators, atzīmēts paveiktais izglītības jomā – gan sadarbība ar izglītības iestādēm, gan dialoga veicināšana ar romu vecākiem par izglītības nozīmi, pārliecinot, motivējot viņus rūpēties par bērnu izglītību, laicīgi reģistrēt bērnu izglītības iestādē un gādāt, lai bērns to regulāri apmeklē. Romu mediators, bieži sadarbībā ar izglītības iestādes sociālo darbinieku, spēj noskaidrot skolēnu atrašanās vietu, kad viņi “pazūd” no skolas.

7. attēls. Galvenie/svarīgākie romu mediatora paveiktie darbi

Tāpat vairākkārt minēts atbalsts un jauniešu izglītošana par nodarbinātības jautājumiem, skolas iekšējās kārtības noteikumu un uzvedības normu izklāstīšana, izskaidrošana romu valodā. Anketās no Jelgavas pašvaldības minēta bezdarba jautājumu risināšana, informācija par pakalpojumu pieejamību, sniegšanas kārtību, Ventspils pašvaldības iestāžu darbinieki minējuši mediatora atsaucīgo sadarbību dažādu jautājumu risināšanā, romu nodarbinātības sekmēšanu.

8. attēls. Jautājums: Cik daudz romu mediators ir darījis sava darba pamatjomās?

Vērtējot paveikto konkrētās darba jomās (8.att.), visās anketās ir pozitīvs vērtējums, katrā anketā tiek norādītas vairākas darbības jomas un vērtējums – darījis nedaudz, pietiekoši vai daudz. Atbildēs tieši uz šo jautājumu visvairāk parādās subjektīvie vērtējumi, jo katrs pašvaldības darbinieks romu mediators darbu vērtē no savas atbildības jomas pozīcijām, viena un tā pati mediators darbības joma vienā anketā tiek novērtēta ar vērtējumu “nedaudz”, bet otrā – ar “ļoti daudz”. Paveiktā darba apjoms un konkrētā problēma ir atkarīga arī no romu vajadzībām, pieprasījuma. Visvairāk augstāko vērtējumu ir saņēmis romu mediators Jelgavā, augstāko novērtējumu ar izglītību saistīto un sociālo jautājumu risināšanā snieguši trīs no četriem aptaujātajiem. Romu mediators Rīgā saņēmis darba vērtējumu “pietiekoši”, taču tikai divās jomās – ar izglītības un ar darba meklējumiem un iekārtošanās darbā saistītiem jautājumiem.

Visi romu mediatori ir sekmējuši romu bērnu un jauniešu iesaisti pašvaldībā īstenoto Eiropas Sociālā fonda atbalsta pasākumos - projektā „Proti un Dari” un/vai projektā „Pumpurs”.

Pēc pašvaldības darbinieku domām, mediatoram arī turpmāk visās četrās pašvaldībās būtu jāpatur redzeslokā ar izglītību saistītos jautājumus (9. att.) - tas tika atzīmēts 60 % no visām anketām, nodarbinātības – 27% anketu, bērnu veselības jautājumi un situācijas noskaidrošana par ģimeņu izceļošanu Jelgavā un Ventspilī kā aktualitāte tika minēta divās no četrām anketām katrā pašvaldībā. Izglītības nodrošināšana, nodarbtības veicināšana, iesaistīšanās ESF projektu finansētajās aktivitātēs, ģimeņu izceļošanas situācijas, bērna aprūpes jautājumi tika aktualizēti kā svarīgi darba virzieni arī iepriekšējā projekta posmā.

Anketās tika izteikti arī **pašvaldību darbinieku ieteikumi turpmākajam romu mediatora darbam:**

- Rast iespēju vietās, kur dzīvo daudz romu, nodrošināt vairāku romu mediatoru darbu, ja vienam romu mediatoram nav pietiekami daudz resursu visu jautājumu risināšanai.

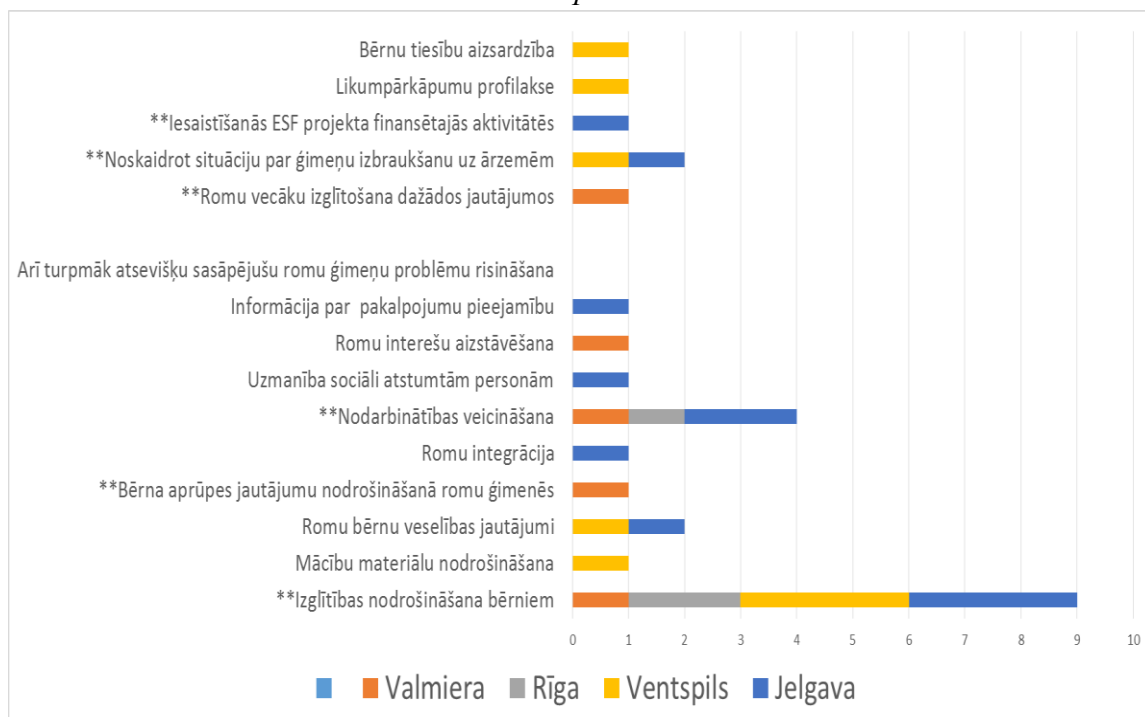
Ieteicams arī rast iespēju skolā nodrošināt iespēju strādāt romu tautības skolotāja asistentam.

- Rast iespēju projekta ietvaros nodrošināt mediatoru tālākizglītību, piemēram, saskarsmē ar specifiskām klientu grupām u.c. pēc nepieciešamības.
- Sociālajam darbiniekam strādāt kopā ar mediatori, apmeklēt ģimenes dzīves vietā, tad iespējams labāk visu izskaidrot.
- Rast iespēju vairāk kontaktēties ar romu biedrībām Latvijā un kopā organizēt plašākus pasākumus, iesaistot pēc iespējas vairāk romu.
- Būtu labi, ja būtu ģimeņu asistents darbam ar ģimeni un skolu!
- Turpināt iesākto darbu!

Secinājumi:

- romu mediatoru darbu pašvaldību darbinieki novērtē pozitīvi, anketās izskan pateicības par labu darbu,
- romu mediatoru darbā ir jau iepriekš aktualizēti jautājumi, gan parādās jaunas problēmas (piemēram, HIV inficētie bērni, viņu ārstēšana, zāļu iegāde, slimības kontrole),
- romu mediators darbs ilgstošākā laika posmā palīdz veidot ciešāku sadarbību ar pašvaldības iestāžu darbiniekiem, panākt uzticēšanos no romiem,
- iesāktais darbs ir jāturpina,
- svarīga mediatoru darba pārraudzība, romu mediators kompetences pilnveide un atbalsts.

9.attēls. Romu mediators turpmāk veicamie darbi

Romu mediatoru pieredzes apmaiņas seminārā izteiktie priekšlikumi un ieteikumi romu mediatoru darbības attīstībai.

Romu mediatoru pieredzes apmaiņas seminārs ir lieliska iespēja apzināt, kā pilnveidot romu mediatoru darbu. Kopīga ideju ģenerēšana palīdz atrast labāko variantu un ieteikumi tiek ņemti vērā turpmākajā projekta posmā. Projekta „Latvijas romu platforma II” noslēguma ieteikumi mediatoru darba pilnveidošanai tika ietverti konkrēto mediatora darba uzdevumu veidošanā un īstenošanā. (1. tabula).

1. tabula. Projekta „Latvijas romu platforma II” noslēguma ieteikumi mediatoru darba pilnveidei un to īstenošana projektā “Latvijas romu platforma III”

IETEIKUMI	ĪSTENOŠANA
Nepieciešama pašvaldības un valsts institūciju sadarbība un atbalsts romu mediatoram, atrast kontaktpersonu (koordinātoru, uzticības personu, mentoru) pašvaldībā, kurš, zinot konkrēto situāciju un iespējas, varētu operatīvi ieteikt mediatoram optimālo rīcības variantu, konsultēt, atbalstīt.	Pašvaldībās mediatoriem ir izveidojušies kontakti un ciešāka sadarbība ar konkrētas jomas pārstāvi, kurš atbalsta atbilstošo jautājumu risināšanā. Visproblemātiskākā situācija šajā jautājumā joprojām ir Rīgā
Finansējuma nodrošināšana mediatoru darba atalgojumam, atbilstoši darba stundām, apsverot nepieciešamību pagarināt mediatora darba laiku no 4 stundām uz 6 vai 8, ņemot vērā katras pašvaldības vajadzības.	Ventspils pilsētas pašvaldība radusi iespēju nodrošināt līdzfinansējumu savam romu mediatoram Maldai kā romu ģimeņu asistentam, Jelgavas pilsētas pašvaldība apmaksā vēl papildus darba dienas mediatora darbam rotaļlietu bibliotēkā “Ringla. Valmieras pašvaldība plāno mediatora darba līdzfinansējumam piesaistīt līdzekļus no ES struktūrfonda programmas.
Tehniskais nodrošinājums – iespēju romu mediatoram izmantot pašvaldības telpas sarunām ar romiem, ja ir nepieciešams, transportu.	Jelgavā pašvaldība uztur un apmaksā telpas, kurās darbojas romu mediators. Ventspilī tiek meklēta atbilstoša vieta – telpa, kurā romu mediatoram tikties ar romiem. Valmierā pašreiz telpu jautājums netiek aktualizēts, jo tieši pilsētā romu ģimeņu skaits nav liels.
Mediatoriem sniegt informāciju par paveikto kontaktpersonai pašvaldībā vai to institūciju, ar kurām notiek sadarbība, vadītājiem, informējot gan par paveikto, gan turpmāk plānoto.	Ventspilī romu mediators katru mēnesi tiekas ar pašvaldības vadītāja vietnieku, iesniedz atskaiti par mēneša laikā paveikto un plāno turpmāko. Jelgavā romu mediatora paveikto apkopo Sabiedrības integrācijas pārvaldes vadītāja.

Popularizēt romu mediatoru labās prakses piemērus, lai par tiem zinātu plašāka sabiedrība, tā veicinot savstarpējo sapratni, toleranci.	Informācija pašvaldības masu mēdijos (Jelgava, Ventspils), republikas presē. Tiek praktizēta pieredzes apmaiņa starp Ventspili un Jelgavu.
Romu mediatoriem vēl aktīvāk piedalīties izglītības iestāžu pasākumos - vecāku sapulcēs, caur bērniem uzrunāt vecākus, lai informācija par romu mediatoru nonāk pie tiem romiem, kuriem mediators atbalsts ir nepieciešams.	Romu mediatori savās atskaitēs atspoguļo šī ieteikuma īstenošanu.
Semināra dalībnieki romu mediatoru apmācībā rosina rast iespēju pastiprināti pilnveidot: 1.komunikācijas,konfliktu risināšanas un prezentācijas prasmes, jo tās mediators darbā nepieciešamas katru dienu	Projekta ietvaros 2019.gada 4 un 5 aprīlī, Valsts aministrācijas skolā romu mediatoriem bija iespēja piedalīties kursos “Komunikācijas kompetence: kā sarunāties, saprasties un sadarboties” un saņemt sertifikātu.
darba plānošanas prasmes, lai darbs būtu sistemātisks, tiktu laicīgi plānotas tikšanās ar dažādiem pašvaldību speciālistiem	
digitālās prasmes atskaišu, ziņojumu, atgriezeniskās saites un darba prezentēšanas materiālu veidošanai. Mediatoru apmācībā būtu lietderīgi iekļaut projektu vadību un sevis pašpilnveides jautājumus.	Digitālās un atskaišu veidošanas prasmes tiek attīstītas praktiskā darbībā. Pašpilnveides jautājumi tika aktualizēti Kapacitātes stiprināšanas un līdzdalības veicināšanas seminārā romu sievietēm “Sievietes kopienā un darbībā”

Pieredzes apmaiņas seminārā tā dalībnieki tika iepazīstināti ar iepriekšējā projekta posma ieteikumu īstenošanu, tā parādot, cik nozīmīgi un vērtīgi ir viņu ieteikumi turpmākajam.

Seminārā tika veidotas vairākas darba grupas, to uzdevums bija domāt gan par esošo romu mediatoru darba pilnveidi turpmāk, gan par ieteikumiem pašvaldībām, kuras vēlas uzsākt romu mediācijas praksi.

Ieteikumi - ierosinājumi romu mediatoru darba tālākai attīstībai, apkopojot darba grupu priekšlikumus nākamajam projekta posmam

- Arī turpmāk uzturēt ciešu sadarbību ar pašvaldību iestādēm – izglītības iestādēm, (skolām, pirmsskolas izglītības iestādēm), policiju, sociālajiem darbiniekiem, romu aktīvistiem, u.c.
- Īpašu uzmanību pievērst romu bērniem, kuri mācās speciālās izglītības programmās, ņemot vērā drīzās izmaiņas speciālās izglītības īstenošanā.
- Apzināties, ka sekmīgu rezultātu nodrošina komandas darbs, strādāt komandā ar pašvaldības darbiniekiem. Šis ieteikums attiecas gan uz romu mediatoriem, gan pašvaldības darbiniekiem. Darbs komandā ietver gan kopīgu paveikt'izvērtēšanu, gan turpmākā plānošanu.
- Sadarbībai svarīga atsaucība no romu puses, uzticēšanās, romu mediatoram strādāt, lai to panāktu.
- Caur romu platformas projekta reģionālo ekspertu tīklu paplašināt mediatoru darbības lauku vairākās pašvaldībās, jo pašreizējā romu mediatoru darba prakse apliecina tās pozitīvos rezultātus.
- Iesaistīt pašvaldības darbiniekus aptaujas anketu izveidē par romu mediatoru darbu (apzināt potenciālos sadarbības partnerus, jau sākotnēji brīdināt, ka būs anketas, izvērtējums), lai mazinātu subjektivitātes faktoru un vērtējumu romu mediatora darba jomās, par kurām ir ierobežota informācija. Iespējams, ka pašvaldības darbiniekiem jāpiedāvā iespēja anketās paust savu viedokli tikai par savu darbības jomu, kas saistās ar romu mediatora darbu.
- Veidot labas attiecības ar pašvaldības iestāžu darbiniekiem, deleģēt personas no pašvaldības sadarbībai ar romu mediatoru. Labas savstarpējās attiecības dod labāku rezultātu darbā, dod iespēju dziļāk izzināt problēmas un rast atbilstošāko risinājumu.
- Aicināt uz apmācības semināriem, kursiem pašvaldības darbiniekus, sociālos pedagogus, lai visiem būtu vienota informācija un redzējums par problēmu risinājumiem.
- Darba izvērtēšanai romu mediatoru darba uzskaitē precīzi fiksēt sadarbības faktu, iekļaujot informāciju par iestādi un personu, ar kuru romu mediators ir sadarbojies, lai izslēgtu iespēju, ka iestādes vadība nav informēta par sadarbības faktu.
- Par romu mediatora un iestādes darbinieku sadarbības nepieciešamību un konkrētu situāciju risinājumu vienoties ar iestādes vadību.
- Projekta vadībai atjaunot iepriekšējā projekta posma labo praksi – vizītes pašvaldībās mediatora darba atbalstam, pašvaldības darbinieku informēšanai klātienē par romu mediatora darba mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem, norisi un romu mediatoru darba gala izvērtējumu.

Pieredzes apmaiņas semināra darba grupās tika veidoti arī **ieteikumi - ierosinājumi un priekšlikumi romu mediatoru darba uzsākšanai tajās pašvaldībās, kur romiem ir nepieciešams romu mediators atbalsts.**

- Potenciālos romu mediatorus meklēt apzinīgo, atsaucīgo, aktīvo romu vecāku vidū pirmsskolas izglītības iestādē vai skolā, kuriem ir vēlme darboties mediators lomā un izpratne par svarīgo romiem un pašvaldībai, komunikācijas un sadarbības prasmes.
- Veidot kontaktus ar visām iesaistītajām pusēm – potenciālajiem sadarbības partneriem. Uzsākot sadarbību, informēt par potenciālajiem ieguvumiem, jo iepriekšējā dzīves pieredze un izpratne, nereti balstīta stereotipos, traucē saskatīt pozitīvu sadarbības rezultātu.
- Organizēt pieredzes apmaiņu ar pieredzējušiem mediatoriem. Prakse rāda, ka tur, kur mediācijas darbs norit jau ilgāku laika posmu, izkristalizējas svarīgas atziņas un darba rezultāti.
- Apzināt pašvaldībā pieejamos resursus - ne tikai finansiālos, ne tikai telpas, bet arī katras pašvaldības iestādes iespējas romu atbalstam un potenciālos sadarbības partnerus.
- Izskatīt iespēju romu mediators amatu pildīt arī ne romam, ja pārzina romu valodu un ir atbalsts no romu kopienas.
- Veidot mediators sadarbību ar skolotāju palīgiem – romiem, kur tādi ir un ar sociālajiem pedagogiem. Tā ir iespēja veidot sadarbības tīklu vietējā pašvaldībā romiem un pašvaldībām svarīgu jautājumu risināšanā
- Ik pēc noteikta romu mediatoru darba posma sazināties par darba rezultātiem, problēmām, lai būtu atbalsts pašam mediatoram. Iespējams, ka darba sākuma posmā nepieciešama mentora palīdzība.

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Šis kopsavilkums ir izstrādāts projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” ietvaros” ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par pasākuma saturu atbild Sandra Kraukle un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis.